

לט

אדמו"ר שליט"א

דרכים ישנם אבל לאחר מעמד הר סיני הרי מה שנאסר נאסר ואין מקום להוראת היתר (מלבד נביא ששמע ציווי ה' נגד זה ובדרך הוראת שעה, ומובן שאין אני חושדו בזה), ואחכה לבשו"ט שמכאן ולהבא השלום במעונם ומוסיפים הם בבריות הגוף ובריות הנשמה והשי"ת יצליחם.

בברכה — המחכה לבשו"ט.

ב'תרנ"ד

ב"ה, ט"ו אייר, ה'תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצרכי ציבור בעל
מרץ ורב פעלים וכו' מוהרצ"ה שי

שלום וברכה!

קבלתי הגליונות של הספר פירושי התורה להרמב"ן בצירוף הערות
כת"ר שי, ות"ח על טרחתו לשלחם אלי. ונהניתי בעברי על הדפים ובראותי
כמה מלאכה וחכמה השקיע בהערות אלו, ועל פי המנהג, הנני מצרף בזה איזו
הערות משלי בהנוגע להתחלת פתיחת הרמב"ן.

כן מוסג"פ איזה הערות על קונטרסו "הצעה לתיקון עירובין". וכבר
ידוע פירוש רז"ל על הפסוק ואת והב בסופה.

ובהזדמנות זו עה"פ אביע את איחולי לכת"ר שי לנסיעה כשורה
ובהצלחה ולנצל את השפעתו בהיותו באה"ק ת"ו להרמת קרן ישראל סבא
בגאון וביד רמה.

בכבוד וברכה.

הערות לקונטרס פי' התורה להרמב"ן וכו'.

שורה ג. הא' — והנורא. יש להעיר: מלה"כ דברים י, יז. וראה יומא
סט, ב.

ב'תרמ"ד

נדפסה בלקריש ח"כ ע' 547, והושלמה ע"ם העתק המזכירות.
מוהרצ"ה: אייזשטט.

שם. אתחיל וההערה ע"ז. גם בהקדמת הי"ד משתמש בלי עתיד ואחלק ההלכות ... אחלק אותן. ובכלל תמוה קצת לומר שנכתב הספר קודם להקדמה. – והסתירה שבין השנים, בהלי שמיטה ויובל (פ"י ה"ו) אלף ק"ז לחורבן ובהקדמה – אלף ק"ח – הרי כבר העיר שבלאה"כ צריך בירור, מה שבהלי קדה"ח (פ"יא ה"ז) נמצא אלף ק"ט (כצ"ל) לחורבן.

ויש להוסיף ע"ז מה שבהלי קדה"ח עצמן משמע קצת, שנכתבו בשנת אלף ק' לחורבן (פ"ט ה"ה).

וכל הנ"ל מובן ע"פ הידוע, שהרמב"ם כתב ספר היד ותקנו וחזר ותקנו וכו' – (וראה בזה רמב"ם הוצאת שולזינגער סוף כרך חמישי) – , ומובן שלא שינה במהדורא ב' אלא הלכות הצריכות תקון, אבל לא כל הכת"י, ובפרט שכבר נתפשטו ההעתקות ממהד"ק וכמובא באגרות הרמב"ם ובנו וכו'.

ולכן אפשר, אשר פ"ט מהלי קדה"ח נכתב במהד"ק בשנת אלף ק' ונכנס הפרק כמו שהוא במהדורות שאחריו. ופ"א חלו בו שינויים או תיקונים לאחר זמן, ועריכתו הסופית הייתה בשנת אלף ק"ט.

וההקדמה הרי נכתבה לאחר שכבר יכול הי' הרמב"ם לקבוע לא רק מספר הספרים, אלא גם ההלכות והמצות שנת' בכל ספר וספר, וכמו שמפרט בסוף ההקדמה – היינו שכבר הי' כל ה"חומר" מוכן אצלו, אבל – קודם לכתיבת הספר, וכמו שמסיימה: **ועתה אתחיל לבאר משפטי כל מצוה** וכו'.

וע"פ כהנ"ל מובן ג"כ, שיש מקום לכל הדעות ע"ד שנת **התחלת עסק** הרמב"ם בספרו משנה תורה (הובאו בסה"ד ובכ"מ. והמוקדמת שבהם – שנת אלף ק'. וכנ"ל).

שם. באימה ... בזיע. יש להעיר: מלשון הגמרא ברכות כב, א. – ומה שהוסיף הרמב"ן כאן **במורא** – צ"ע, כי ע"פ תורת הסוד ד' ביטויים אלו מדויקים, והם כנגד ד' אותיות שם הוי' (לקוטי הש"ס להאריז"ל למס' מו"ק. דרך אגב: יש שם – בכל הדפוסים שראיתי – השמטה דמוכה, ותוכנה, ביאור ענין זיע, שהוא באיברים החצונים בסוד ה' שבשם, מלבוש החיצון כו'. ודלג המעתיק מ"שבשם" השלישי ל"שבשם" הרביעי, ול"ע, ל"מ מי שהעיר בזה!). – והי' יכול לשמור גם סיום החרוז (אות קמוצה) ע"י שינוי הסדר

ולכתוב בזיע . . . באימה. — ואולי אפ"ל, אשר במורא הוא כנגד קוצו של יו"ד, שבכמה ענינים בא רמז עליו בפ"ע ולא נכלל בהיו"ד. וכמו במרז"ל הי' שמות נקראו לה (ב"ר פ"ד, ט), אף שבזהר (ח"א עט, ב) כוללם בדי' שמות. — ובברכות לא מנה אלא די' דברים, וע"ד כמו בזהר הנ"ל, דמורא נכלל באימה. ואכ"מ.

שם. שורה ד. סליחה . . . מחילה וכפרה. להעיר מירושלמי סוף יומא. אחרונים לשו"ע או"ח סתר"ז. שו"ע רבנו שם ס"ז, ובסידורו.

שם. שורה ה. בקידה. בבריכה. בחשתחוי'. להעיר: מלי הגמרא ברכות לד, ב.

שם. שורה ו. ביצת הנמלה. לע"ע, לא מצאתיו במ"א. וצ"ע ובירור, אולי נשתבש ע"י המעתיקים, וצ"ל **ביצת הכינה**, אשר הוא מין בע"ח היותר קטן שבעולם (שבת קז, ב), ומקביל ל"גלגל העליון" — בריאה היותר חשובה שבעולם. — ולהעיר מרמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"ט. שער היחוד והאמונה — לרבנו הזקן — פ"ז (פג, א).

הערות לקונטרס הצעה לתיקון עירובין.

ע"א. ס"ב. שיטת רש"י. כ"פ רבנו הזקן בשולחנו סשמ"ה ס"א. ובכ"מ. ובשו"ת בית אב תנינא ס"ה ובמפתחות מונה שלשים פוסקים מהראשונים דס"ל כרש"י.

שם. אא. הטעם שבמספר ס"ר — גם א"י בכלל, י"ל, כי שבת במרה נצטוו (ראה תוד"ה אתחומין שבת פז, ב), ועדיין דין ב"נ להם (וכידוע דעת כמה ראשונים בזה). וגם לאח"כ, במ"ת, נגדרו עניני שבת "כאשר צו"ך" — במרה.

ע"ב. ס"ג. לכו"ע רה"ר מה"ת. צ"ע ובירור, דכמדומה הרחובות כולם מסתיימות, סו"ס, בגשרים ומנהרות הסתומות ע"י צוה"פ או גם מחיצה ו"שראנקען" כדי לגבות מס וכיו"ב. — לעיין א"א להר"א מבוטשאטש סשמ"ה.

ע"ג. גדר ים ונהר. (נפ"מ בכתיבת גט וכיו"ב) לכאורה י"ל אם מימיו מיקווי וקיימי במקומם (אף שישנם גלים), או שוטפים (מקואות פ"ה מ"ד. מכות ד, א. יבמות קמא, א. ועוד. וראה שו"ת צפנת פענח להגר"י מרגצוב

סני'ח"נט) — אבל אליב"י דאמת נ"ל, שבכ"מ הוא לפי ענינו. ובהל' עירובין תלוי במה שרואים הבפועל אם (לפעמים עכ"פ) מעלה שרטון ונקרש. א"ל. — ובה' מבואר מה שבראשונים ואחרונים נפרטו כמה דינים וחילוקים בחששות הנ"ל, בנהרות שונים, בעוקי וכו' — אף שאינם מבוארים בש"ס —

ועפ"ז יש לברר כל חלקי היקף מנהעטאן המובאים כאן. — ויל"ע בספרים שהובאו בזה בארחות חיים (החדש) סש"ג.

ע"ג. חשש שמא יעלה הים שרטון אליבא דחד ס"ד. צ"ע כי כ"פ הרמ"א (ראה יד מלאכי כללי הרמ"א חי). והעתיקו לפסק הלכה אדה"ז שש"יג סלי"ח.

שם. דעת החת"ס. דעת אדה"ז (שם) שטוב לחוש לדברי האוסר.

ע"ד. ס"ח. דאפשר לראות מראש הבתים הגבוהים וכו'. — אין נפלענ"ד כלל לומר, דע"י בנין מגדל וראשו בשמים באמצע שטח גדול ביותר מוקף יהפך כל השטח מרה"ר דאורייתא לרה"י. ואין לומר דכל הראוי לראות ההיקף ע"י בנין וכיו"ב — רה"י הוא מה"י, דא"כ קושית הש"ס דכו"ע מקיף לי אוקינוס (עירובין כב, ב, לפי הפי' המובא בקונטרס שצ"ל ההיקף) במקומה עומדת, וכמסופר בשלמה (ירושלמי). הובא בתוד"ה ככדור ע"ז מא, א).

ועכצ"ל דלפי הנ"ל צריך שיראה בעמדו בשטח הארץ. ובבכורות (נד, א) שהוא טז מיל. ואולי בנדו"ד הוא יותר ע"ז כי שם צ"ל שלטא בה עינא לשמור ולמנות משא"כ בהיקף מחיצות.

— ולהעיר להנ"ל מפסחים (צד, א) יכול ליכנס בסוסים ובפרדים כו'. ועיי"כ בשיעור מקום קרוב (מו"ק כב, א), בימינו דנוסעים במסה"ב, באוירון וכיו"ב — דשקו"ט בזה בספרים הובאו בס' כל בו — להרב גרינוואלד — ח"א ע' של.

ע"ה סוסי"א. יל"ע בשו"ע רבנו הזקן סש"ג סמ"ג.

שם. סי"ב. אא. יעוין ביאור הלכה לבעה"מ משנ"ב ששנ"ח ס"ט.

שם. גג. בפלוגתא שנוי' — ראה ס' הובאו בהגהות מהרש"ם שבארחות חיים (החדש) ששנ"ח.

* * *

בענין שמצוה היא לתקן עירובין. — ראה עירובין כח, א. טושו"ע או"ח

סשס"ו ס"ג. שט"מ ביצה (טז, ב). שו"ת הרא"ש כלל כא. רשב"ץ (ח"ב, סל"ז). חת"ס חאו"ח סצ"ט. שו"ת בית אב תנינא סי' א.

ולחעיר, אשר כל הספר האחרון דן בעניני עירובין, ושקו"ט שם בכמה פרטים המובאים בקונטרס זה.

ב'תרנה

ב"ה, ט"ו אייר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו, בו כותב אודות אשר עבר עליו ומתאונן על מצבו עתה שמלמד הוא תינוקות של בית רבן וחושב שעל ידי זה נפל בלימודו ובמילא רוצה או לנסוע לאה"ק ת"ו או שיתנו לו כתה גבוה ללמוד.

והנה בכלל ענינים כמו אלו שייכים להנהלת מוסדות אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש אשר במרוקה ובמילא מסרתי בקשתו להם ויבואו בקשר אתו.

אבל מה שמפליאני ביותר הוא מה שמצטער על עסקו עתה ועל סיומו במכתבו שכותב שהוא בצער עצום ע"י ואומר אשר ע"י התעסקותו הנ"ל נפל בלימודו. והרי ידוע ומפורסם תורת הבעש"ט ששמענוה כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ ז"י"ע אשר כדאית ירידת הנשמה למטה ולהיות כאן בגוף גשמי משך שבעים שמונים שנה בשביל לעשות טובה פעם אחת במשך ימי חייו לאיש או אשה הישראלים בגשמיות או ברוחניות והנשמה הרי היא חלק אלקה ממעל ממש וחצובה מתחת כסא הכבוד, ובכל זה אומרת השכינה אשר כדאי שתדך ממקום כבודה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא בשביל עשיית טובה פעם אחת, וכאשר זיכהו השי"ת והצליחו שבכל יום ויום עושה מה בקירוב לבם של בני ישראל לאבינו שבשמים שעל ידי זה יש לו חלק בשמחת ה' במעשיו ושמחת ישראל בעושיו, הרי אומר הוא שאפשר ליפול בלימודי התורה ע"י ונמצא הוא בצער עצום, וכשהדבר ברור ופשוט כ"כ מאין באים טענות אלו הרי כנראה שספק הוא אצלו וקס"ד שהוא טענות היצר טוב.

ב'תרנה

חורת הבעש"ט: ראה גם לעיל אגרת ב'תרמא, ובהנסמן בהערות שם.